

FULD TALE

Arrangement:	Samrådssp. G om Rigsarkivets flytning af Erhvervsarkivet fra Aarhus til Viborg	12. november 2014
Åbent eller lukket:	Åbent	
Dato og klokkeslæt:	Fredag den 21. november 2014 kl. 9.	
Sted:	Folketinget, lokale 1-133	
Taletid:	10-15 minutter	
Kontaktperson:	Katrine Tarp: 25 44 27 38 Malte Eichberg: 41 39 38 03	

Samrådsspørgsmål G:

"Ministeren bedes redegøre for alle konsekvenser, der er forbundet med en flytning af Erhvervsarkivet fra Aarhus til Viborg".

Jeg er blevet bedt om at redegøre for de konsekvenser, der er forbundet med flytningen af Erhvervsarkivet fra Aarhus til Viborg.

Jeg vil dog indlede med en afgørende pointe for mit svar til spørgeren og til Kulturudvalget. Og det er, at det ifølge Rigsarkivet kan have konsekvenser, hvis man ikke flytter Erhvervsarkivet ud af de nuværende magasiner på Vester Allé 12 i Aarhus. Det kan have meget uheldige konsekvenser for den del af vores kulturarv, som opbevares i Erhvervsarkivet. Og det er grunden til, at Rigsarkivet har besluttet at flytte.

[Erhvervsarkivets nuværende magasinforhold i Aarhus]

Rigsarkivet har oplyst, at magasinerne på Vester Allé har en karakter og en tilstand, der indebærer en risiko for, at der sker skader på de arkivalier, der er opstillet i dem. En del af magasinerne ligger under jordens overflade, og det gør det vanskeligt at styre luftfugtigheden. Høj luftfugtighed kan betyde, at der dannes svamp på arkivalierne. Og der har været konstateret svampeskader på arkivalierne. Udgiften til at rense arkivalier med svampeskader, som blev konstateret i 2012, har været 1,2 mio. kr. samt et årsværk.

Hertil kommer, at de øvrige magasiner på Vester Allé er præget af skiftende temperaturer og af udefrakommende snavs, som over tid vil slide på arkivalierne.

Rigsarkivet har oplyst, at Bygningsstyrelsen har foretaget en række forsøg på at forbedre forholdene. Men disse tiltag har ifølge

Rigsarkivet ikke har løst de grundlæggende problemer ved magasinforholdene.

Udover de bevaringsmæssige problemer i magasinerne giver læsesalen på Vester Allé i Aarhus problemer i forhold til sikring af arkivalierne og i forhold til brugervenlighed, hvilket især skyldes bygningens status som fredet. Dertil kommer, at magasinerne pga. bygningens indretning ifølge Rigsarkivet har givet anledning til problemer med arbejdsmiljøet for det ansatte personale. Man kan i lokalerne ikke undgå mange manuelle løft og omladninger, ligesom der er problemer med trækgener, fordi bygningen ikke er tæt.

Jeg har netop afgivet en række skriftlige svar til Kulturudvalget, og jeg vil henvise til svaret på spørgsmål 31, som uddyber problemerne med bygningerne på Vestre Allé 12, herunder bevaringsforholdene.

Rigsarkivet undgår altså konsekvenserne af de dårlige bevaringsforhold ved at flytte Erhvervsarkivet til bedre magasinforhold i Viborg.

[Forholdene i Viborg]

Flytningen af Erhvervsarkivet fra Aarhus til Viborg betyder, at der skal flyttes 18,5 hyldekilometer arkivalier fra Vester Allé i Aarhus til Viborg. Rigsarkivet har oplyst, at byggeriet af det nye magasin i Viborg forventes at stå klar i slutningen af 2015. Rigsarkivet råder samtidig over et magasinlejemål i Viborg, som kan opretholdes, når Erhvervsarkivet bliver flyttet til Viborg. På hvilken af adresserne i Viborg de 18,5 hyldekilometer arkivalier endeligt skal opstilles, er ikke endeligt afklaret.

Jeg kan oplyse, at flytningen vil betyde, at der overflyttes en områdeleder og 9 arbejdspladser til Viborg. Hertil kommer to deltidsansatte og en række studentermedhjælpere.

Flytningen indebærer samtidig, at læsesalsfaciliteterne bliver samlet i Viborg i det nuværende Landsarkiv for Nørrejylland. Det giver naturligvis en række fordele i forhold til effektivisering af den fremtidige betjening af læsesalgsgæsterne.

Jeg vil i den forbindelse bemærke, at det er Rigsarkivets opgave at forvalte sine ressourcer hensigtsmæssigt, så institutionen kan løse sine opgaver inden for de givne rammer. Når magasin- og læsesalsforholdene på Vester Allé i Aarhus ikke længere er holdbare

og tidssvarende, er det derfor en fornuftig disposition at samle aktiviteterne i Viborg.

Rigsarkivet har oplyst, at der vil være en forventet årlig nettobesparelse på i alt 3,4 mio. kr. ved at flytte Erhvervsarkivet til Viborg. Den opnåede effektiviseringsgevinst ved flytningen af aktiviteterne i Aarhus er et vigtigt element i at sikre, at Rigsarkivet fortsat kan løse sine opgaver indenfor de givne rammer.

[Brugen af læsesalen i Aarhus]

Flytningen betyder, at Rigsarkivet ikke længere vil have en læsesalsfunktion i Aarhus. Hvis man ønsker at bestille fjernlån af arkivalier, skal man altså fremover til Viborg eller en af de andre læsesale i enten Aabenraa, Odense eller København.

Rigsarkivet har oplyst, at besøgshallene på læsesalen har været faldende i en årrække. Faldet skyldes ifølge Rigsarkivet den omfattende digitalisering af arkivalierne, som gør det let for borgere, forskere og studerende at søge og læse arkivalier hjemmefra. Det er både en bekvem løsning for brugerne og den sikreste løsning for arkivalierne.

[Lejemålet på Vester Allé 12]

Hvad angår konsekvenserne for lejemålet i Aarhus, så har Rigsarkivet endnu ikke opsagt lejemålet hos Bygningsstyrelsen. Men det er klart, at en konsekvens af flytningen af Erhvervsarkivet vil være, at Rigsarkivet ikke længere vil opretholde lejemålet. Det har betydning for Aarhus Stadsarkiv, som – efter dispensation fra Bygningsstyrelsen – har fremlejet en mindre del af ejendommen.

Jeg skal bemærke hertil, at det er Aarhus Kommune, der har ansvaret for driften af Aarhus Stadsarkiv, og at det derfor også er kommunen, der inden for de givne rammer afgør, hvor Stadsarkivet skal ligge.

Hvad angår bygningen på Vester Allé, så er det Bygningsstyrelsen, der afgør, hvad der skal ske med lejemålet, når Erhvervsarkivet har opsagt og fraflytter bygningen.

Bygningsstyrelsen har oplyst, at der i særlige tilfælde kan ske en midlertidig udlejning af statens ejendomme – det ville i så fald skulle være hele ejendommen. Men det kræver, at en række andre forhold er afklaret – herunder bl.a. at ingen andre institutioner under

Kulturministeriet eller andre statslige institutioner har interesse i bygningen.

Jeg skal igen understrege, at bygningens fremtidige anvendelse er uafklaret, idet lejemålet som sagt endnu ikke er formelt opsagt.

[Arkivalier om Aarhus]

Afslutningsvist vil jeg bemærke, at der har været nogle kritiske røster i Aarhus om flytningen af de dele af Erhvervsarkivets arkivalier, som er relateret til Aarhus. Og der har været spørgsmål om, hvorvidt man kan udskille disse dele af Erhvervsarkivets arkivalier og lade dem indgå i Aarhus Stadsarkiv.

Det forholder sig sådan, at Rigsarkivet ikke kan overdrage ejendomsretten til statslige arkivalier til andre. Rigsarkivet kan heller ikke overdrage ejendomsretten til private arkiver, hvor der er indgået bevaringsaftaler. Der er altså ikke mulighed for at udtage dele af de statslige arkivalier eller private arkiver, som har relation til Aarhus, og overdrage dem til Aarhus Stadsarkiv.

Men Rigsarkivet har et begrænset antal deponeringsaftaler med andre myndigheder eller institutioner vedrørende afgrænsede grupper af arkivalier. Muligheden for en sådan aftale afhænger af en helt konkret vurdering.

Dertil kommer, at Rigsarkivet – på grund af Erhvervsarkivets beliggenhed i Aarhus – historisk har opbevaret Aarhus Kommunes Arkiv sammen med Erhvervsarkivet. Aarhus Kommunes Arkiv blev frem til 2011 indsamlet af Rigsarkivet. Fra 2011 har Aarhus Stadsarkiv selv stået for indsamlingen. Der kan derfor være mulighed for, at den ældre del af Aarhus Kommunes Arkiv overdrages formelt til Aarhus Stadsarkiv og bliver i Aarhus, såfremt der er ønske om dette.

[Afrunding]

Jeg vil gerne opsummere de to grundlæggende årsager, der ligger bag flytningen af Erhvervsarkivet og sammenlægningen af Erhvervsarkivet med faciliteterne i Viborg.

Den første er, at Rigsarkivet er forpligtet til at sikre, at arkivalierne bliver opbevaret på forsvarlig vis. Forholdene på Vestre Allé i Aarhus er ikke gode nok.

Den anden årsag er, at Rigsarkivet skal benytte sine ressourcer så hensigtsmæssigt og effektivt som muligt. Rigsarkivet er – ligesom alle andre statslige institutioner – underlagt effektiviseringskrav og løbende besparelser på finansloven. Den effektiviseringsgevinst, som Rigsarkivet forventer ved flytningen af Erhvervsarkivet til Viborg er et vigtigt element i at sikre, at Rigsarkivet fortsat kan løse sine opgaver indenfor de givne rammer.